



ЗАМАН



Газета издаётся на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: gazeta.zamankbr.ruКЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Парламент

Аскер борчларын толтурганлагъа – энчи магъана



КЪМР-ни Парламентини президиумуну жаз башы сессияда биринчи жыйылыуун ача, спикер **Татьяна Егорова** депутатлагъа законлаы жарашдыруу иште жетишимле тежегенди. Ол жангы жылда артыкъда магъаналы жумушланы толтургъа керек болганын чертип, коллегаларын тири болургъа чакъыргъанды.

Депутатла жыйырмадан аслам сорууну сюзгендиле. Ол санда

«КЪМР-ни бюджетине федерал бюджетден дефицитни бир кесегин телерге бюджет кредит бөлуюню юсюнден келишимге къошакъ келишимни эмда федерал бюджетден КЪМР-ге бюджет кредитни телерге ахча бөлуюню юсюнден келишимге къошакъ келишимни юсюнден» республикалы законну проектин сюзгендиле.

Бюджет, налогла эм финансы рынокла жаны бла комитетни баш-

чысы **Михаил Афшагов** ангылтханыча, федерал законлагъа эм РФ-ни Правительствосуну праволу актларына тийишлиликде, Россейни Финансла министрствосуну бла КЪМР-ни Финансла министрствосуну араларында къошакъ келишим этиледиле. Анга кёре, 2022 жылда къыралны субъектлери бюджет кредитлени телемезге эркин этилгендиле, ахчаны къайтарыну болжалы 2029 жылгъа кечюрюлгенди.

«КЪМР-де сабийлени эркинликлерине гарантияланы юсюнден» республикалы законну проектине да къаралгъанды. Урунуу, социал политика эм саулуук сакълау комитетни башчысы **Хусейн Кажаров** билдиргенича, законопроект федерал излемлеге келишдирилгенди. Анда сёз сабийлени эркинликлерине гарантияланы низамыны юсюнден барады. Законну бир-бир болумлары кючлерин тас этгендиле, ала федерал жууаллыккъгъа берилген жумушладыла.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Къармашуулукъ

Москвада Къабарты-Малкъарны ярмаркасы ачылгъангы

Бу кюнледе Москвада Къабарты-Малкъарны ярмаркасы ачылгъанды. Ол Люблино районда «Москваны ярмаркалары» учрежденида ётеди. Аны адреси: Тихорецк орам, 1-чи номерли мекам.

Бизни республикадан предпритиялагъа ол тийреде отуз сатыуу жер берилгенди. Барыны да ёлчери 900 квадрат метр болады. Анда дагыда миллет ашхана да ачылгъанды, деп билдиргендиле КЪМР-ни Экономиканы айнытуу министрствосундан.

Ярмарканы къууанчлы халда ачхан иште Москваны Правительствосуну сатыу-алуу эмда жумушла Департаментини башчысыны орунбасары Денис Косторной,

Ахыры 2-чи бетдеди.



Къайгырыу

Кенг эм тынгылы кёпюр



Тырнауузда Гирхожан сууда жауу жюрюкча кёпюрню 2017 жылда ыркы элтген эди. Андан бери шахарчылагъа федерал жолгъа чыгып, жауу кёп барыгъа эмда заманларын тас этип туругъа тыше эди. Бу кюнледе уа къурулушчула жангы кёпюрню хайырлангыгъа бергендиле. Аны узунлугу 39 метрди, бийиклиги 2,8. Ол төртметрлик бетон чыпылада орнатылгъанды. Къурулушчула айтханга кёре, аллай бийиклик кёпюрню ыркыгъа чыдамлы этерикди.

Кёпюр эки сабий садны, маданият къаланы эмда шолкуну байламлы этеди. Аны ишлеуге ахча республикалы бюджетден бөлюнгенди.

Районну администрациясыны башчысыны къуллугун толтурган Сотталаны Къурман билдиргенге кёре, жангы кёпюрню хайырдан шахарчыла социал объектлеге къыйналмай, терк жетерикдиле.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

Кёрюмдюле

Жемишлеге бла наныкълагъа сурам ёсгенди

Озгъан жылы ахыр айында Къабарты-Малкъардан тыш регионлагъа 13,3 минг тонна алма, эрикледен 300 тонна эмда жюз тоннага жууукъ а кёкшуну ташылгъанды, деп билдиргендиле Россельхознадзорну Шимал Кавказда управлениасындан. Ол иги кёрюмдюледиле дерчады. Сёз ючюн, аны аллында жыл декабрь бла тенгешдиргенде, жаланда алмадан төрт минг тоннагъа аслам сатылгъанды. Эриклине бла кёкшуну юсюнден айтханда уа, бурунну жыл тышына аллай продукция жиберилмеген эди.

Продукцияны ёлчери бла бирге ала жиберилген регионланы саны да кёбейгенди. Къабарты-Малкъардан алмаланы 2021 жылда 27 регионга элтген эселе, былтыр декабрьде аланы саны 36 болгъанды. Жангы жылы аллында быллай продукция Тюмень, Иркутск, Мурманск областыла, Красноярск крайда, Карелия эмда Удмуртия республикалада тюкенлеге жетгенди. Барындан да кёб а Москва бла Москва областыда (3,9 минг тонна), Санкт-Петербургда бла Ленинград областыда (1,2 минг тонна), Свердлов (900 тонна) эмда Новосибирск (800 тонна) областыла сатып алгъандыла.

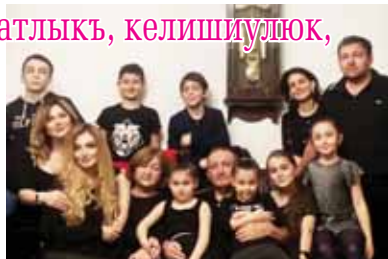
УЛБАШЛАНЫ Мурат.

Юйюр

3 бет

Насыпны башы – ырахатлыкъ, келишиулок, ышангылылыкъ

Бюгюн хапарын айтырыкъ юйюр башалагъа да ушайды, алай айырмалыгъы да кёпдюр. Анда бир бирге сый-намыс берю баш магъананы тутайды. Сёзюм Бечелланы Борисни жашы Илиясны юйюрюню юсюнденди.



Мектеп

9 бет

Тёбен Чегемни орта школуну окъуучулары бла устазлары жангы окъуу жылларын жарыкъ эмда жылы класслада башлагъандыла. Шёндюгюлю окъуу юйлени излемлерине келишген объект энди кёзюню къууандырады.

Шёндюгю излемлеге келишеди, кёп билирге келгендиреди





Аскер борчларын толтурганлагга – энчи магъана

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

«Ёксюз эм къарар адамлары болмагъан сабийлеге социал себепликни къошакъ гарантияларыны юсюнден» федерал законну 8-чи статьясында тюзетиулеге да къаралгъанды. Аны КъМР-ни Парламентини Урунуу, социал политика эм саулуукъ сакълау комитети хазырлагъанды. Анга кёре, ёксюз эм къарар адамлары болмагъан сабийлени къауумундан инсан энчи аскерчи операцияны кезиу-юнде жан берсе, жашау журт аны юйюрюне къалыргъа кереклиси белгиленгенди.

Татьяна Егорова, проектни юсюнден кесини оюмун айта, ол КъМР-ни Парламентине инсанладан келген тилекледен сора жарашдырылгъанын билдиргенди.

– Бююнлюкде Ата журтубузну къоруулагъан жигитлерибизни юйюрлерине не жаны бла да болушлукъ этилирге керекди. Ала барысы да юйлерине сау-саламат къайтырыкларына ийнабабыз, алай энчи аскерчи операцияны чеклеринде салынган борчлары толтура жан бергенли эркинликле-

ри юйюрлерине къалыргъа керекди. Ол тюз болгъанына ишексиме. Ол аскерге кеси ыразылыгы бла неда мобилизация бла баргъаны башха туюлду. Ала барысы да Ата журтубузну къоруулайдыла. Башламчылыкъ законлары жарашдырыу системагъа сингдирилип, анга иги эсгертиуле келгенди. Къырал Думаны, Федерация Советни профильни комитетлери да аны тюзюгюн белгилегенди. Федерация Советни Аппаратындан предложенияла берилгенди анга. Документни КъМР-ни Парламентини пленар жыйылыуунда сюзерни аллында битеу эсгертиулен тинтирге керекди, – дегенди Татьяна Егорова.

Документле сейирлери болгъан органлагъа эсгертиуле бла предложенияла хазырларгъа берилгенди.

Депутатла Парламентни кезиулу жыйылыуун 31 январьда бардырыргъа келишгенди. Контроль эм регламент жаны бла комитетни башчысы **Кансаланы Елена** «Политика партиялары юсюнден» федерал законна, КъМР-ни Парламентини

Болумуна тийишлиликде, жылда законла чыгъарыуу органы биринчи жыйылыууна Парламентни къауумуна кирмеген партиялары келечилери сёлеширге эркин болгъанларын эсгергенди. Бу жол ала «КъМР-де туризмни эм къонакъбайлыкъны индустрияны айнытууну» юсюнден кеслерини кёз къарамларын билдирирге боллукъдула.

Президиум федерал законлары проектлерин, къыралны субъектлеринде коллегаларыны законодательный башламчылыкъларын да сюзгенди. Алада сёз жер-жерли самоуправление органлары ишлерин къурауу, суу бла жачытуу, санитар-эпидемиология болуму, илмуну, къырал-техника политиканы юслеринден барады.

Депутатла тюрлю-тюрлю сфералада жетшимле болдурган инсанлары КъМР-ни Парламентини Сыйлы грамотасы бла саугъалауу юсюнден оюнуу къабыл кёргенди.

КъМР-ни Парламентини пресс-службасы.

Москвада Къабарты-Малкъарны ярмаркасы ачылгъанды

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

«Москваны ярмаркаларыны» башчысы Кирилл Фролов, Люблино районну управасыны башчысы Алексей Бирюков, КъМР-ни Россейни Президентинде дайым келечиси Ратмир Бекишев, республиканы экономиканы айнытуу министрине орунбасары Рустам Башоров, эл мюлк министрине орунбасары Чеченланы Ислам, республиканы Москвада сатыу-алуу – Экономика жумушлары жалчытуу жаны бла келечилигини башчысы Альберт Шаоев эм башхала къатышхандыла.

Ала бары да Къабарты-Малкъарда товарла чыгъарыу-чулагъа бу башламчылыкъ бек иги себеплик этеригин чертгенди. Ара шахарда жашагъанлары эмда къонакълашыуа бизни республикадан аш-азыкъ продукцияны учу багъасы бла сатып алыргъа онлары боллукъду, дегенди.

Ярмаркада кеслерини продукцияларын бу предприятяйла сатарыкдыла: «Маронпром», «Велес-Агро», «Каббалкптицефабрика», «Баксанбройлер», «Нальчик сладость», «Жако», «Раян», «Радуга» эмда энчи предпринимательле: Шегихахова (бишлакъла), Запиев (тауукъ эт), Гута улу (жемиш суула) эм башхала. Ала жерлери ючюн быйыл 30 июннга дер авери тёлерик туюлду. Керек болса, ала андан ары да хайырлары амал барды.

«Бу ярмарка бизни эл мюлк товарла чыгъарыу-чуларыбызга бек магъаналыды, нек дегенде регионларыбызны ара-шарда жол узунду, Москвагъа продукциясын келтирирге онгу хар кимни да жокуду», – дегенди Альберт Шаоев.

Сагъынылгъан управаны башчысыны орунбасары Виталий Данилов а: «Мында сатыу-чулагъа битеу онгла бардыла: жерлери тазады, жылыды,

бар жумушларын да шахар, бир тюрлю хахъ излемей, кеси боюнуна алгъанды», – деп белгилегенди. Москваны шахар Думасыны депутаты Елена Николаева уа: «Аренда тёлеу эмда ортада саудогерчиле болмагъанлары себепли москвачыла тынгъыды, экология жаны бла таза эмда учуз продукция сатып алаптыкдыла», – деп къошханды.

Ярмарканы къураугъа республиканы Москвада сатыу-алуу – Экономика жумушлары жалчытуу жаны бла келечилиги, ол шахарны Правительствосуна сатыу-алуу эмда жумушла Департаментини, Люблино районну управасы, «Москваны ярмаркалары» бюджет учреждение, КъМР-ни Эл мюлк эмда Экономиканы айнытуу министрстволары къыйын салгъандыла.

УЛБАШЛАНЫ Мурат хазырлагъанды.

Жыйылыу

Байрам күнню белгилеуню юсюнден сёлешингенди

Бу кюнледе «Азимут» къонакъ юйде КъМР-ни Миллетлени ишлери эм жамауат проекте жаны бла министри Анзор Курашинову, КъМР-ни Парламентини депутатлары Бечелланы Людмиланы, Алтуулары Асланны, малкъар эллине бла шахарлары администрацияларыны башчыларыны эм жамауат биригиулен келечилерини къатышыулары бла 2027 жылда малкъар халкъны Россейге къошулууну 200-жыллыгын белгилеуге жораланган жыйылыу ётгенди.

Аны ишин башлай, «Барс-Эл» жамауат организацияны таматасы Герийланы Абузент бу дата бла байламлы бир немча жылны ичинде талай жумуш тындырылгъанын билдиргенди.

– Барыбыз да билгенден, не тюрлю тарых кюн да федерал даражада белгиленир

гилегенди Анзор Курашинов. Дагъыда дата бла байламлы КъМР-ни Башчысы Нальчикде эсгертеме таш салыныргын да айтханын эсге тышоре, жыйылгъанла шахарны тийресинде бир немча майданы белгилегенди. Аладан а Правительствода бу жумуш бла байламлы



ючюн, аны юсюнден ол боллукъ жылны аллында бек аздан 5 жыл алгъа къырал таматалагъа тилек къагъыт жиберилерге керек болады. Ол затны эсге ала, 2021 жылда декабрьде КъМР-ни Башчысы Казбек Кокков РФ-ни Правительствосуна таматасы Михаил Мишустиннге аллай къагъыт жибергенди. Бу тюбешиуну къурауу бу сыйлауу да анданды. Анзор Владимирович мында власть органлары келечисиди да, ол болумун ачыкълар деп мурат этебиз. Бююнлюкде къыраллыбызны бирлигин сакълауда, хар миллет да аны бла бирге болгъанын ачыкъланда бу жумушну магъанасы бек уллуу саула республикагъа да, – дегенди ол.

Министрге сёз берилгенде, ол КъМР-ни Башчысыны аты бла жиберилген тилекге алыкын жууап келмегинин билдиргенди.

– Республикалы властыла 2027 жылда бу байрамны белгилерге хазырдыла. Регион даражада аны ётдюруу боллукъун тюбешиулен биринде Казбек Валерьевич кеси энчи айтханы барыбызны да эсибиздеди. Сёзюне ол къачан да ие болуучуду, – деп бел-

ишлеген комиссия бирин сайларыкъды. Тюбешиуге келгенли асламы 200-жыллыкъгъа эсгертеме Ленин эм Къулийланы Къайсын атлы проспекте бирге къошулган бош жерде орнатылгъан сыйгелерин билдиргенди.

Жыйылыуу бардырган Уяналаны Азрет – Къашхатуну жер-жерли самоуправленясыны советини таматасы жыйылгъанлары оюмлары комиссияны ишинде белгилениринин билдиргенди.

Эсигизге салайыкъ, тарых клонли федерал байрамлыны оруулаамасына тышюулерини магъанасы уллуду. Ол бардырылыкъ регионнга аха бёлунеди. Анга уа элледе бла шахарлада жангыртуу, къурулуш эм тапландыруу ишле бардыры онг болады.

– Аны себепли бу жумушну ахырына жетдирууну магъанасы тауу элгеге уллуду. Нек дегенде федерал ахчыгъа бек кёп жумушларыбызны тындырыргъа боллукъбуз, элперибизни тап халгъа келтири амал чыгъарыкъды, – деп чертгенди жыйылыуу ахырында Уяналаны Азрет.

ТАППАСХАНЛАНЫ Аминат.

ЮЙОР

Насыпны башы – ырахатлыкъ, келишиулюк, ышангылылыкъ

Бюгюн хапарын айтырыкъ юйор башхалагъа да ушайды, алай айырмалылыгы да кепдю. Анда бир бирге сый-намыс бериу баш магъананы тутады. Ата-ананы даражасы, бир бирге берилген хурмет, бир-бирлерин бек суйгенлери дайым къуандырады. Сёзюм Бечелланы Борисни жашы Илиясны юйорюню юсюнденди.

Илиясны республикабызда, андан тышында да кепле танылды. Ол кеп къулукълада бет жарыкълы ишлегенди. Башхаларын кыйсакъ да, Къабарты-Малкъарны Парламентини таматасы болуп кеп жылланы тургъанын, республикада ырахатлыкъ, келишиулюк сакъланырларына себеплик этгенин айтсакъ да, тамам сунама. Ол кеп къырал даражалы саугъала бла да белгиленгенди.

Аны айта келгеним, сыфаты, кылыгы да ариуну жашауыгъа къарама да башха тюрлю болмайды. Бечелланы Илияс Биттиланы Расулну къызы Аминат бла бир юйор къурагъанлы кыркъ жылдан атлагъанды. Жашлары Радик, къызлары Олеся бла Алёна юйдегили, сабийли болгъандыла, республикада бирер къырал жумушну, ата-аналарындан югю алып, бет жарыкълы тамамлайдыла.

Бу юйорге барыргъа бек сюеме. Анда къонакъ туюлме, ала къаршы жууукъларым болгъаны ючюн, эсиме тошсе, барып къалама. Тансыгъымы алып, сыйланып, хапар айтып кетерге излейме. Барсам, аланы араларында ырахатлыкъ, келишиулюк, ышангылылыкъ халла тѐ-



герекге жайылгъанча кѐрюнеди. Аланы келинчилери Атмырзаланы Рамазанны къызы Танзиля ол юйорде ъмюрюнде жашагъанча жарашып къалгъанды. Къайын къызлары да къарындашларындан кем сыймейдиле аны. Радик да эгечлерин гитче заманларындача, къубулта, ариу айта, къатларында ышангылы къарындашлары болгъанын сездиргенлей турады.

Школда окъуна сабийле жаланда окъулары бла алчы болуп къалмай, низамлыкъ жаны бла да биринчи болгъандыла. Илияс ишини юсю бла сабийлени къатларында кѐп турурча болмагъанды, окъуларына, ашларына-сууларына да сакъ болгъан

Аминат эди. Ол тынгылы юй бийче болгъаны бла къалмай, Къабарты-Малкъар къырал университетни прикладная математика эм информатика кафедраны таматасыды, Жалгъан интеллектни бла цифралы амаланы институтунда ишлегенли иги кесек болады.

Юйорде окъуугъа, билимге бек уллу магъана бериледи. Мени атам, Илиясны анасы Габоланы Мусосну къызы Алиманы экиге айланган къарындашы, былай айтып эшитгенме: «Илиясны къарт аппасы ким бла эсе да бара болгъандыла, ол кезиуде уа элия эшиги ачылгъанды. Аллайгъа тюбесенг, тилек тилерге керекди, дегенин эсге тошюрюп, Илиясны ап-

пасы, кѐкке къарап: «Аллах, туугъанымы, туудугъуна насыплы, жашаулу, окъуулу да эт», - деп тилегенди». Аны себепли болур деригим келеди: бу атауулда бийик билими болмагъан жаш да, къарт да жокъду. Илиясны сабийлери да билимиледиле, аны башларына жаратадыла.

Энди юйорде жюрюген жорукъланы Илияс бла Аминат туудукъларына юйретедиле. Ала уа жети боладыла, аппаларын бла аммаларын бек къуандырадыла.

Юйорде дагъыда жууукъгъа-тенгнге бек сакъдыла. Илияс иши бла узакъ жолгъа барып къайтса, ата-ана юйюне барыргъа бек ашыгъады. Атасы Борис (жаннетли болсун) сау заманында ару

юйорюн тѐгерегине жыйып, туугъан- туудугъуна насыпхат сѐзле айта турур эди. Бусагъатда уа Илиясны анасы, сабийлерине, аладан туугъанлагъа къууана жашайды. Бу юйорде не гитче затчыкъгъа да къууана билиу ариу тѐреди. Гитче къууанчны уллу байрам этип къоадыла.

Бечелланы Илияс ачыкъ жашаргъа суйген адамды, не этерге керек болгъанын, не излегенин да биледи. Жангылыгъаны болса да, аны уллу хатагъа санамайды. Излемегенин, кюрешмегенин бир тюрлю жетишими болмайды, дейди. Адам ажашмай, тюз жашаргъа юйретген китап чыкъмагъанды. Хар адам кеси жазады аны, жашауу бла, этген ишлери бла. Илиясны аллай китапны томлары бла жазаргъа, жашауу бетлери бла толтурургъа амалы барды: сынамы уллуду, кѐпнѐ кѐргенди. Жууукъ-ахлуну арасында да уллу жумушлада Илиясны оноуна табынадыла.

«Жолунгу кесин ишлерге керексе. Ата-ана борчу сабийге билим бериуду, халал кыйыны бла жашаргъа, тѐгерегиндегилеге тюз кѐз бла, таза ниет бла къараргъа юйретюуду», - дейди Бечел улу. Аны да алай юйретгендиле. Не къулукъда ишлеген эсе да, адамлыгы, адеби, ариу кылыгы, жарашуулугъу бла халкъгъа жууукъ болгъанды, иши нѐгерлерине кесин суйдюргенди. Жашауунда ненча адам бла къазанлашхан эсе да, кимле бла тенглик жюрютген эсе да, аны аты дайым уллу жорек ыразылыкъда айтылгъанды эм айтылгъанлай турады.

ШАУАЛАНЫ Разият.

СЮД ПРИСТАВЛА

Тамамланган жумушланы эсеплери чыгарылгъандыла

Россеини Сюд приставларыни федерал службасыны КъМР-де Управлениясыны коллегиясыны жыйылыуу болгъанды. Анда ведомствону былтыр ишини эсеплери чыгарылгъандыла эмда быйылгъа борчла салынгандыла.

Управленияны таматасы Бауаланы Ахмат приставла ишлерин бийик даражада толтуруп, жыл хайырлы болгъанын белгилегенди. Анга уа толтуруу бегимле тамамланып, 4,9 миллиард сом жыйылгъаны да шагъатлыкъ этеди. Ол 2021 жылны кѐрүмдүлеринден 1,2 миллиард сомгъа асламды.

Энци эс социал магъаналы жумушлагъа бурулгъанды: алиментлени жыйышдыруу, ъксоз сабийлени жашау журтла бла жалчытыу, айлыкъны заманында тѐлетуу эм башхала. При-

ставла, законлу мадарланы хайырланып, сабийлени кереклерине 322 миллион сом тѐленирин жалчытхандыла.

Административ жууапха 4,9 минг адам, уголовныйге уа 344 адам тартылгъандыла. Ол санда сабийлерини кереклерине ахча тѐлемегенлери ючюн - 335 инсан. Кенгешде сѐз сюдледе низамлыкъны жалчытыуу юсюнден да баргъанды. Былтыр къоркъуусузлукъ сюдню 24 минг жыйылуунда сакъланганды.

УФССП-ни бѐлүмлерини башчылары да сѐлешгендиле кенгешде. Ала ишлеринде жетишимлени юслеринден айтхандыла, болгъан кемчилеклени ачыкъ этгендиле.

Ахырында быйылгъа борчла салынгандыла. Ала сюд приставланы ишлерин бийик даражада толтуруугъа бурулпудула.

ТИКАЛАНЫ Фатима хазырлагъанды.



Мектеп

Бу школда ахыр көре 15 жыл мындан алгга болганым себепли, эшикден кирип, тюрленилени көргенимде, бек кыуанган эдим. Объекте кылауурлук этген эр киши, мени директор Сарбашланы Альбертти кабинетине ашыра, школчулагга бу болмагъанча аламант саугга болганын кыуанып айта эди.

Альберт Мустафаевич бла мектепни юсюнден ушагъыбыз а тарыхдан башланды, ол да бошдан туюл эди: мектепни эски мекамы 30-чу жыллада ишленген эди.

- Кесигиз билгенликте, Тёбен Чегем алгын район ара болуп турганды. Бюгюнню школну эски кесегинде таматала олтуруп, оноула этгендиге. Жангысы уа 1976 жылда ишленгенди. Андан бери анга тынгылы ремонт этилмегенди. Анда-санда терезеле алышындырыла тургандыла, спортзалга ремонт этгерге тышгенди. Уллу кюч салынып а - угай. Сора райондан «Билим беру» миллет проектни чеклеринде бир школга ремонт этгерге дегендеринде, бизни сайланган эди, дегенди Сарбаш улу.

- Къаллай бир заманга этилгенди жангыртуу ишле эм окыугга чырмау болмай къалганымыдыла? - деп сорама ушакъ эте келгендиге.

Тёбен Чегемни орта школну окыучулары бла устазлары жангы окыу жылларын жарык эмда жылы класслада башлаган эдиле. Шёндюгю окыу юйлени излемлерине келишген объект энди кёзю кыуандырады, сабийлени дерслеге суюп жюрюулерине себеплик этеди десем, ётюрок болмаз.



Технология дерслени кабинетлерин энчи белгилерге сюеме. Аш-суу жарашдырырга юйретген отуубузда тюз юйдеча керекле бардыла, печь да орнатылыпды. Тигу этген машинкаланы, итиу салгыра кереклени да игилерин сайлап алганбыз. Устаз Жаболаны Аминат суюп бардырады дерслерин. Сабийлени сейирлери ёсгенин да кёребиз.

- Жангыртуу ишлеге саулай да кыоратылган аха къаллай бир болганды?
- Кыорулуш ишлеге 54 миллион сом, тех-

орналады да, ала да хайырланьырга боллукъдула ол затланы.

- Сабий садха уа къаллай бир жашчыкъ бла кызычыкъ жюрюйдюле?

- Быйыл 47 сабий, былыр а 60 эдиле. Жыл сайын школчуланы саны да азап барады. Сёз ючюн, озгъан окыу жылда 211 окыучу бар эди, быйыл а 198-ге тышгенди. Ол бек жарсытады.

- Окыуда жетишимлеригизни юслеринден да айтсагыз эди.

- Бюгюнлюкте миллетде ана тилибизни билиу бла кёп жарсыула болганыларын эшите турабыз. Ол жаны бла бизни окыучуларыбыз къачан да алчыланы санында болганыларын ёхтемленип чертирге сюеме. Район, республикалы эришюледе алчы жерлени ала келебиз. Устазларыбыз Жазаланы Жулдуз бла Байтуугъанланы Марина бек иги ишлейдиле. Дагыда немис тилден да жаш устазыбыз Дебеланы Асият сабийлеге предметин суюдюралганды. Жангы излемлеге кёре, экинчи тыш кыраллы тилни да окыутурга керекбиз да, алай да этабыз: 2-чи классдан башлап ингилитилден да дерсле беребиз.

- Школчуланы аш-суу бла жалчытуу а къалайды?

- Кюн сайын башланган классланы окыучуларына жылы азык ашатабыз. Столла, шинтикле, табакъ, кышыкъ эм башха керекле да жетишмилдиге. Аш хазырлауларыбызга да сёз табарча туюлду.

- Мектепде къаллай кружокла бардыла?

- Окыучуларыбызны хунерлерин ачыкълау жаны бла да ишлейбиз, сахнада ойнаргга, жырларга, назмиланы, башха чыгъармаланы шакътыкъ айтыргга юйретген кружокла бардыла. Спорт секция ачарга кереклисини юсюнден да ушакъла бардыра турабыз. Школну аллындагы гитче футбол майдан да хайырланьырга берилгенди. Аллай мадарла жаш тёлю элде къалырына себеплик этедиле, деп алай къарайма.

ТАППАСХАНЛАНЫ Аминат.

Шёндюгю излемлеге келишеди, кёп билерге кёллендиреди



- Ала былтыр жаз башында башланганлары себепли бир кесек тапсызракъ тышген эди, окыу жыл бошалагганы ючюн. Бир корпусдан экинчисине кёчюп, ахыр эки-оч айны алай бла ётдюргениз. Кыыйын болганылыккъга, тёзерге кюрешгенбиз.

Ремонт ишлени юслеринден айтханда уа, мекамын къабыргаларын ташларына дери ачып, алай жангырттарын чертирчады. Жылыу бла жалчытхан ызла, башха коммуникацияла да бек тынгылы болурча этгендиге. Алгын бир-бир классларыбыз артык иги жы-

лынмаучу эдиле, бюгюнлюкте уа аллай жарсыу жокъду.

- Бу ишлеге, федерал бюджетден тышында, башха себеплик болганымыды?

- Хау, программага тийишлиликде быллай жангыртуу жумушлагга республикалы, район бюджетден да аха бёлюнеди. Алай бла, ремонтдан тышында да, мектепни не жаны бла жангыртууга къолдан келгенди. Мебель, техника, ашханага керекли затла, китапханага жангы китапла алынгандыла, дерследе хайырланьыган оборудование бла да тынгылы жалчытылынганбыз.



Устаз Жаболаны Аминат.

никагга бла оборудованиега 7 миллион чакълы эм библиотекабызны жангыртууга да 1,5 миллион сом кыоратылганды.

- Энди сабийлени заманларын заууклу ётдююрча онгла кыуар амалларыгыз да болурла...

- Хау, тюз аныглагганысыз. Жыйылула бардырылган залыбызга жангы мебель, техника, аппаратура да алганды. Экинчи зал да кыуар муратлыбыз. Уллу смарт телевизор да барды. Мында сабий садыбыз да

Жандауурлукъ

Кадетледен – жылы кийимле, тежеуле да

Кёп болмай Бабугентде Деппуланьы Хаким атлы 2-чи номерли кадет школ-интернатда окыучулары башламчылыклары бла энчи аскер операцияда борчларын толтурганлагга гуманитар болушлукъ жыярча «Солдатха посылка» деген жандауурлукъ акция бардырылганды. Аны юсюнден бизге КъМР-ни Жарыкъландыруу эм илму министрствосуну пресс-службасындан билдиргендиге.

Фондну баш борчларындан бири – аскерчилеге, энчи аскер операциягга къатышханлагга, урушну эм къазауатланы ветеранларына болушлукъ тапдырыггады. Ол күн аны келечилери Арсен Камбиев бла Аслан Карданов кадетлеге

ишлерини эм аскерчилени жашау болумларыны юсюнден толу хапар билдирип ыразы этгендиге.

Кысыха заманны ичинде 6-11-чи классланы окыучулары, билим беруу учуреденияны келечилери, ата-анала да болушуп, аскерчилеге жарарыкъ абериле: жылы кийимле, чындайла, дарманла, кёп заманны сакъланган ашарыккъла эм башха затла да жыйгандыла. Аны бла бирге, аскерчилеге алгъышларын эм ыразылыкларын билдирип, письмола да жазгандыла.

Бу жол бла чекленип къалмай, кадетле фонд бла тири байламлыкъ жюрютюрге эм мындан арысында да жандауурлукъ ишлеге тири къатышыргга келишгендиге.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.



Сараккуланы Мадина сохтасы бла.

Ыразылык

Биринчи
устазым

Кесини биринчи устазын унутхан, мени оюмуна көре, адам хазна жокъду. Биринчи устазым Аналаны Аслижан Алиевнага хурметим уллуду.

Ол Хасанияда Фрийланы Рамазан атлы 16-чы номерли орта школда башланган классланы окутады. Сабийлигинде, жаш заманында да бу усталыкны сайларыгына аз да ишеклиги болмаганды. Школну бошагандай, Къабарты-Малкъар къырал университетте киргенди. Студент жылла озгунчу окуна туугъан элине устаз болуп къайтханды. Андан бери 40 жылдан аслам болады.

Сабий саттан келгенге бла ишлеп башлагъан тынч болмагъанын барыбыз да анылайбыз. Алай ол аланы хар бирине да энчи эс бөлүп, байламлыкъла тохташдырып, аланы башламчылыкъларын тунчукъдурмай, ишин алай къураганды.

– Хар келген класс юйорюмча болады, аланы башха адамны къолуна берирге да къыйынды, – дейди Аслижан Алиевна.

Ол сабийле анда жангызда юйретиучюню угъай, шүхларын кёрюрча этеди. Дагыда башха-башха юйретиу амалланы хайырлана, дерси сейир ётерине къайгырады. Алай бла сабийле, Аслижан Алиевнаны сыйюп, гитче школдан уллугъа кечгенде да, бош заманларында биринчи устазларына келип, аны бла ушакъ этерге бек сюедиле.

Аналаны Аслижан Алиевна биринчи устазым болгъаны бла къалмай, къоншулукъда да жашайбыз. Терк-терк кёрюрге тышгени бек хычыуунду. Не заманда да жарыкъ, аriu сёзлю адам, кёлюнго да кётюредди, аriu айтып къууандырады. Аны жашауна къараганда, бек насыплы адамды дерчады – сыйген иши, огъурлу уллу юйюрю.

ХОЛАМХАНЛАНЫ Алина.



Мариямны эрттеден таныйма. Экибиз да бир эллиле-биз, бир орамда, бир черекни боюнунда ёсгенбиз, бир кезлеуно суун ичгенбиз. Къабыргъа къоншула эдик, ожакъларыбызны тютюнлери бирге къошула жашагъанбыз.

Жаз башында чакъгъан гюлге ушай эди. Ариучукъ, жарыкчыкъ, нюрю тёлеле тургъан мёлечик. Аны кёргенге: «Я рабий, муну бетинде, санында бир шарайып табаргъа боллукъмуду», – деп айта эдиле. Аriu Мариям демей, атын да сагынмагъандыла. Юй жумушда уа төнглеринде анга жетген болмаз эди. Элде кёл анала аны келин этерге сыйгендиле.

Болгъан иш

Мариямны
къадаары

Болсада бизни эллилеге алай насып буюрулмады. Мариям школну бошап, усталыкъ алыргъа шахарда окуу юйледен бирине киргенде, башха элден жаш бла шагъырей болуп, анга эрге чыгады. Узакъ жерге кетген эди. Къалай-алай болса да, Мариямны унутмадым, аны энчи жери бар эди жюрегимде.

Бир күн къалса да, экинчи күн эсиме тышмай къалмагъанды. Баш иеси иги адам болгъанын, ала тап юйор къурап, битеу эл сукъланып жашагъанларын эшите тургъанма. Юч сабийлери болдула: эки къызлары бла бир жашы. Быланы жашаулары аriu бара эди. Жарсыугъа, ол узакъгъа созулмады. Тамата сабийлери школгъа баргынчы, тиширюну баш иеси ажимлы ёледи.

Алга жарсып къайгы сёзюне битеу эл баргъан эди. Эки жылдан атасы Мариямны, сабийлери бла, юйюне келтирер акыл этди. Болсада къыз унамады. Сабийле тукъларында ёсерге керекдиле, деп къойду.

Алай бла дагыда талай жыл озду. Ана сабийлерин ёсдюрю, окутду, юйдегили да этди. Аланы хапарларын да эшите турдум. Андан бери уа кесин бир да кёрмегенме. Алай ол кезден кетгенликке, кёлюнден а бир да кетмегенди.

Алгъаракълада манга Мариямны элине барыргъа тышдю. Кюн чууакъды, болсада аязды. Кесим да женгилрек кийинип эдим да, сууукъдан аз-маз абызырайма. Тышында бироз сюелирге тышген эди. Ишимми бошап, эл ортасында остановакагъа бара тургъанымлай, теш жолчукъ бла ёрге бир атлай да, эки солуй келе тургъан тиширюгъа жолукъдум. Жашау къыйынлыгы аны кезиусюз къартайтханы кёрюнюп тура эди.

Чачын кюнюш бояу агъартханды. Алай болгъанлыкъ-

гъа, бир заманда аriu, чырайлы адам болгъаны билинип тура эди.

Къалай эсе да, аны къатына жетгенлей, тохтап, анга аралып къалдым. Таныш адамгъа ушатама. Олду, буду деп ангъа лялмайма. «Я рабий, бу ким болуучу эди», – дейме кесим кесиме ичимден.

Ол да манга къарады да: «Осман, къоншуну таныялмаймы къалдынг? Мариям да мен. Сен а манга аriu Мариям дей эдинг. Охо къыйналма. Айып жокъ. Энди мени кёлле таныялмайдыла», – деди.

–Аллах, Аллах, Мариям, бизни аriu Марияммыбыз, сенмисе? Не болуп къалганды санга? Нек

жашын, къызларын да аягы юсюне салганды. Алай ала аны билмедиле.

Тамата къызы: «Мен шахарда окурукма», – деп, анасы айтханнга тынгыламай, ары барады. Ол да анда къауум жыл окуйду, аны жолуна, ашына, юсюне-башына, фатарына да аз ахча къорамайды. Ол барысы да аны боюнунда.

Къыз окууну бошап, юйюне келди. Ол кече окууна анасы бла кёл хапар айтды. Биргесине окугъан тили, дини да башха болгъан жашха, кеси да бу тий-реледен узакъда жашагъаннга эрге барлыгъын билдирди. Анасы суу къуйгъанлай болду. Аriu да айтды, урушхан да этди. Къарындашларын, къайынларын да сёлешдирди. Алай андан хайыр чыкъмады. Бир ийыккъдан кийимлерин жыйды да, къыз кетди. Андан бери беш жыл озду. Тамата къыз анасын кёре жаланда эки кере келгенди.

Бирэздан экинчи къыз да Бэрге барады. Элдеринде бир жашха. Алгъа тап жашап турдула. Бир сабийчиклери болгъандан сора, айырылып къалдыла. Андан бери аны къылыгы бузулганды. Арталлыда бир сёзюне кётюрмейди. Сёз айтыр къаруу жокъду, анасына уа бир сёз жутмайды. Жашауу къуралмагъанына аны терсейди. Ол а не этсин, харип. Хапарыбыз тышына чыкъмасын дейди да, къызыны айтханларына тёлзе, кеси уа ичинден кюйгенлей турады.

Сен мени иги жашха бермеген эдинг, деп тохтаиды. Анасы уа: «Мени къызымы алыгъыз», – деп, киеуликлени кесими излерик эди. Ол кеси ыразы болгъаннга берди. Бирэздан фатар алып, къызыны ары кечюрюю.

Жашны да заманы жетди юйдегили болургъа. Ол а: «Анам, къоркъма, сени кёлюнго алмагъан тиширюну аягын бери басдырмам. Мында бир күн тутмам», – деп, анасыны кёлюн алып турганды.

Ол күн да жетди. Юйге келин да келди. Аягы киргенлей – тагъы дегенча, бирэздан ол да кылыкъ этип тебиреди. «Сени эгечинг фатарда жашап, биз а мында нек турургъа керекбиз. Мен а анданмы аманма. Юйюне сат да, кесибизге эки-юч отолу фатар ал, ананга да бир отолу», – деп, жаш бла даулаша тургъанын Мариям эшитип къояды.

Андан сора къайгы эте кетип, жюреги ауруду, къаны кётюрюлдо, бирэзгъа дери тешек болуп турду. Анга къарамаз ючюн, келин, жашны да алып, шаргъа кетди. Фатар алып, анда жашайдыла.

Мариямгъа уа гитче эгечи къарап турду. Бююнлюкде уа кеси жангыз турады юйюнде. Аriu адамны жарсыулу къадары. Сабийлерине салгъан къыйыны зырафына кетди. Атаны, ананы дарманы, ауруу да – сабийи, деген сёзюне кезюм бла кёрдум. Дуня уа кезиуду.

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

Даража

Тирилиги
бла айырмалы

Кёл болмай Къабарты-Малкъарны футболдан федерациясы Бабугент эли администрациясыны башчысы, "Логоваз" футбол къауумну тренери Жангоразлы Рамзанни КъМР-ни футболдан ветеранлагы биринчилигинде «Эм иги вратарь» деген атха тийишли кёргенди.

Былтыр баргъан эришуледе Жангораз улу Ростехнадзору къауумунда ойнаганды. Чыгъарылган эсеплеге көре, аны къаууму экинчи жерни алганды.

Эсге сала айтсакъ: Рамазан "Логоваз"къауумгъа 2017 жылдан бери тренерлик этеди. Бабугентни футбол къаууму тюрлю-тюрлю даражалы оюнда биринчи жерлеге, саугъалагъа тийишли бола, атын айтдыра турганды.



Кёрмюч

Республиканы Жаш тёлнюно ишлери жаны бла министерствосуну эмда КъМР-ни прокуратурасыны себепликлери бла «Российская газетаны» аскер сурат алыучу корреспонденти Владимир Аносов «Донбасс-2022» деген кёрмючю къралганды. Ол 28 январьда дери ишлерикди эмда Търныаузда Къулийланы Къайсын атлы Маданият юйде бла Майскийде тарых-краеведение музейде кёргюзтюлюкдю.

Нальчикде уа кёрмюч В.М.Коков атлы Къырал аграр университетде ачылганды. Анга къараргъа студентле, преподавательле, окъучула да кеп санда келгендиле. Аланы КъМР-ни Правительствосуну Председателини орунбасары Марат Хубиев алгышлаганды. «Бу кёрмюч энчи аскер операция баргъан жерде халны керти суратлайды», – деп, ол авторгъа жюрек ыразылыгын билдиргенди.

Республиканы прокурору Николай Хабаров да Владимир Аносовха ыспас этгенди. «Сау болсун бизге былай суратланы келтиргени ючюн. Алагъа къарап, кеп затны кеси кёзо бла кёрген адамдан халны тюзюн билрге онг табабыз. Ол а бек багъалыды эмда ёсюп келген жаш тёлнюно патриот ниетде юйретиуге да уллу къошумчулукъду», – дегенди.

Кёрмючю бу бийик окъу юйде ачаргъа дегенлери ючюн ыспас сёзюн аны ректору Аслан Апажев да айт-

ханды. КъМР-де жаш тёлнюно ишлери жаны бла министр Азамат Люев а сурат кёрмючю авторуна республиканы оночуларыны атындан бюсюреу письмону бергенди. «Российская газетаны» обозреватели Никита Пешков а былай

Суратлары – керти болумну шагъатлары

айтханды: «Отставкадагы майор, краснодарчы аскер фотокорреспондент Владимир Аносов Къобанда фермерлени, Сочиде Олимпиада объектлени суратха ала туруп, кюнлени биринде къазауат баргъан жерге тюшеригин биле болурму эди? Алай а аскер журналист къазауат баргъан, адамларыбыз къыйналгъан, апчыгъан жерледе болургъа керекди. Бюгюнлюкде андан магъаналы иш жокъду.

Былайда журналистлени жюрютген машинаны водителини айтханын юлгюге келтирирге сюеме: «Донецке топ-окъ аймай атыла тургъан кезиуде, хар ким да жерге аугъанларында, Владимир Алексеевич, узак болмай топла атылгъанларына, тегерекни къара тотюн басханына да къарамай, сюелип, сурат алдырып тургъанды. Бек башы уа - энчи аскер операция баргъан жерге кеси ыразылыгъы бла тебирегенди».

Владимир Аносов да келгенлеге ыразылыгын билдирип, кёрмючде суратланы юслеринден хапар айтханды.

Ол кюн ыразылыгъы болгъанла вузну аудиторияларындан биринде мастер-классха да къатышхандыла.

Эсгертиу: биринчи кере бу кёрмюч 2022 жылны июнь айында Москвада «Российская газетаны» редакциясында, ызы бла Краснодарда ачылганды, сентябрьде уа Сочи шахарда Шёндююлю журналистиканы «Вся Россия-2022» деген форумунда андагы къырал университетде да къралганды. Октябрь айда уа кёрмюч Север запад федерал округда жолочулугун башлагъанды: Санкт-Петербургда Журналистлени юйюнде эмда Б.Н.Ельцин атлы Президент китапханада, декабрь айны биринчи кюнлеринде уа Великий Новгородда, ызы бла Нижегород областыны Дзержинский шахарында да болгъанды. Декабрь айда дагы уа Оренбургда бла Самарада, Калининград областыны Светлогорск курорт шахарында да ачылганды.



Кёрмючде аскер корреспондентни Мариупольда, Донецкде, Волновахда, Лисичанскде бла Луганскда арт айлада алдыргъан суратларын кёрюрге боллукъду. Ол фронтда корреспондентлени харкюнлюк ишлерин, энчи аскер операцияны барыу халын – россейли аскерчилени суратларын, аскер техниканы, украинлы миллетчиле кююп кетген жерлени, эркин этилген шахарлада мамыр жашаугъа къайта башлагъан адамланы, къазауат баргъан тийредеде сабийлени да суратха алдыргъанды. Хар кадрда Донбассны эм жангы тарыхы кёргюзтюледи.

Владимир Аносов кеп жылланы аскерде къуллукъ этгенди, запасадагы майорду. Журналистикагъа уа Саууланган Кючледен кетгенинден сора келгенди. Къобан къырал университетни журналистика факультетин, магистратураны да айырмалы бошагъанды. Краснодар крайда «Российская газетаны» филиалыны сурат алдырыучу корреспондентиди. 2008 жылда Цхинвалда ишлегенди, 2015 жылда аскер корреспондентча Донбассха да баргъанды, 2022 жылны март айындан бери уа энчи аскер операцияны барыу халын суратха алдырады.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.
Суратла авторнудула.



Учредительле: Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти бла Правительствосу

Баш редактор
КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан

РЕДКОЛЛЕГИЯ:

ТЕКУЛАНЫ Хауа
(баш редактору орунбасары),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редактору орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис
(жууаплы секретарь),
МУСУКАЛАНЫ Сакинат,
ТИКАЛАНЫ Фатима,
ТРАМЛАНЫ Зукура,
УЛБАШЛАНЫ Мурат.

ТЕЛЕФОНЛА:

Редактору приёмный - 42-63-01. Баш редактору орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 40-03-24.
Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркинликлерин кюруулау жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди.
Регистрация номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс - П 5893

Газетни басмагъа «КъМР-Медиа» ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет «Издательство «Южный регион» ООО-ну типографиясында басмаланганды.
Ставрополь край, Ессентуки ш., Никольский орам, 5а

Номерге графикге кере 19.00 сагъатда къол салынады. 20.00 сагъатда къол салынганды.

ГАЗЕТНИ НОМЕРНИ ЧЫГЪАРГЪАНЛА:

Таппасханланы Аминат - дежурный редактор, Кучукланы Сафият, Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретарыны орунбасарлары; Зезаланы Лида (1,2,3,4-чо бетле), Геляланы Валя (9,10,11,12-чи бетле) - корректорла.

Тиражы 1673 экз. Заказ №105
Багъасы эркинди.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:



360000, Нальчик шахар,
Ленин атлы проспект, 5

электронный почтасы:
elbor_50@mail.ru